

Дисконтування дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства

Господарська діяльність підприємства здійснюється відповідно до правил, що формуються в нормативно-правовому законодавстві та внутрішніх документах, таких як: статут, облікова політика, політика з управління ризиками, договори, положення, накази тощо. З метою отримання максимального результату діяльності суб'єкти господарювання зацікавлені у формуванні найбільш раціональної політики управління підприємством, яка враховуватиме різні варіанти використання можливостей та переваг. Наявність дебіторської заборгованості в складі активів підприємства свідчить про розширення процесу виробництва та реалізації продукції, тому достовірність та своєчасність методів її оцінки в бухгалтерському обліку має ґрунтуватися на актуальних способах і враховувати ймовірні ризики неплатоспроможності контрагентів. З огляду на це в статті акцентовано увагу на змінах, що відбуваються в обліковій політиці підприємства у зв'язку з використанням дисконтування як методу оцінки довгострокової дебіторської заборгованості. На підставі цього ідентифіковано характерні напрями актуалізації положень облікової політики та сформовано механізм їх впровадження. Запропонований підхід дозволяє використовувати переваги процесу дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості та полегшує перехід підприємств на новий етап гармонізації положень національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами.

Ключові слова: довгострокова дебіторська заборгованість; дисконтування; облікова політика; бухгалтерський облік; ризики; система управління.

Актуальність теми. Фінансовий стан підприємства є визначальним індикатором його діяльності, впливає на інвестиційну привабливість, окреслює ліквідність і підготовленість до змін зовнішнього та внутрішнього середовищ суб'єкта господарювання. Гнучкість і стабільність фінансової системи набуває особливого значення в невизначених умовах на монетарному ринку країни, адже зміна купівельної спроможності національної валюти впливає на оцінку вартості результативних показників діяльності підприємств.

Аналізуючи сучасний стан монетарного ринку, спостерігається високий ступінь ризику для суб'єктів господарювання в сфері управління грошовими потоками. За даними Міністерства фінансів України [8], починаючи з 2017 р., індекс інфляції в Україні почав зменшуватися і в 2019 р. склав 4,1 % та, порівняно з 2015 р. (43,3 %), знизився майже в 10 разів. Інфляційні коливання відображають зміну вартості товарів і послуг та піддаються впливу низки факторів, які пов'язані як зі змінами всередині країни, так і з зовнішнім середовищем. Починаючи з 2020 р., за прогнозами Національного банку України [9], інфляція досягне середньострокової цілі 5 % наприкінці 2020 р. Однак зміни в економічній системі, спричинені рядом чинників зовнішнього характеру, призводять до того, що вичерпується ефект міцнішої гривні, який суттєво гальмував інфляцію в попередні періоди, спостерігається вища волатильність національної валюти по відношенню до іноземних, зменшуються доходи домогосподарств, що є визначальним фактором формування попиту на товари і послуги. Тому суб'єктам господарювання в таких умовах варто звернути увагу на систему управління ризиками діяльності задля попередження негативного впливу підвищення інфляції на грошові потоки.

Дебіторська заборгованість як одна зі складових активів підприємства детермінує показники фінансового аналізу діяльності підприємства, що характеризують економічний потенціал та стан розвитку в системі господарювання. Крім того, оцінюючи заборгованість у структурі балансу суб'єкта господарювання, варто враховувати, що однією з її ознак є фінансування діяльності у майбутньому залежно від встановлених термінів розрахунків за договорами. Таким чином, заборгованість підприємства свідчить про розвиток майнового та фінансового потенціалів і водночас може призводити до зниження рівня платоспроможності. Тому управління дебіторською заборгованістю є однією з найважливіших складових системи господарювання.

Актуальність дослідження питання управління заборгованістю (зокрема, оцінки довгострокової заборгованості) також сьогодні посилилася у зв'язку зі змінами в законодавстві, що вимагають застосування на підприємствах теперішньої вартості для їх оцінки для всіх сум незалежно від того, чи нараховуються на них відсотки. Вважаємо такий підхід виправданим та доцільним у сучасних умовах економічного розвитку та змінності макроекономічних показників розвитку країни.

Одним із методів, що дозволяє керувати грошовими потоками, достовірно відображати їх вартість у системі управління підприємством за теперішньою вартістю та дає можливість враховувати інтереси потенційних зацікавлених сторін, є дисконтування. Застосування дисконтування як нового методу оцінки довгострокової дебіторської заборгованості визначає необхідність змін у положеннях облікової політики підприємства.

Дослідження питання врахування дисконтування в обліковій політиці є необхідним для формування інформаційного забезпечення, що буде задовольняти потреби планування та прогнозування діяльності і враховувати змінність зовнішнього середовища в частині зміни вартості грошей у часі та змін у нормативно-правовому законодавстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Дослідженням питань формування положень облікової політики приділяють увагу в своїх наукових роботах такі вчені, як: Т.В. Барановська, М.Т. Білуха, П.С. Безруких, С.В. Безручук, В.М. Жук, В.В. Сопко, Л.Г. Ловінська, С.Г. Міщенко, В.А. Шпак. Щодо дебіторської заборгованості, то серед науковців досліджували питання формування положень облікової політики в системі розрахунків з дебіторами: Т.І. Єфіменко, І.В. Супрунова, Т.В. Куць, В.М. Вакулєнко, Н.І. Цегельник, Л.М. Яременко, І.М. Макаручук.

Враховуючи той факт, що дисконтування не лише відсоткової, а й невідсоткової довгострокової дебіторської заборгованості є відносно новим методом у бухгалтерському обліку, дослідження питання облікового відображення заборгованості та формування правил в обліковій політиці набуває іншого значення і потребує наукового обґрунтування в теоретико-практичному аспекті.

Метою дослідження є ідентифікація напрямів актуалізації положень облікової політики у зв'язку з використанням дисконтування як методу оцінки довгострокової дебіторської заборгованості, що дозволить реалізувати механізм впливу впровадження змін в обліковій політиці на формування облікового інформаційного забезпечення.

Викладення основного матеріалу. Дослідження питання формування положень облікової політики неможливе без пояснення сутності поняття «облікова політика» та окреслення меж формування положень цієї політики, що стосуються питань довгострокової дебіторської заборгованості. В дослідженні це здійснено з метою ідентифікації проблеми відображення довгострокової дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства.

Яшишена В.В., Сисоева І.М. зазначають, що «від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежать ефективність управління господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу. Однак на сьогодні дедалі частіше спостерігається формальний підхід до формування облікової політики, який зводиться до складання фінансової звітності відповідно до загальних вимог П(С)БО та зовнішніх користувачів» [13].

У Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства від Міністерства фінансів України зазначається, що «у розпорядчому документі про облікову політику наводяться принципи, методи і процедури, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більш ніж один їх варіант, а також попередні оцінки, які використовуються підприємством з метою розподілу витрат між відповідними звітними періодами» [6]. Щодо регулювання дебіторської заборгованості, то в зазначеному нормативному документі визначено питання вибору методу обчислення резерву сумнівних боргів, натомість питання оцінки довгострокової дебіторської заборгованості не розкривається.

Науковці Т.В. Куць та В.М. Вакулєнко, вивчаючи сутність поняття «облікова політика», вказують на спільну ознаку в запропонованих дефініціях, яка полягає в тому, що «облікова політика спрямована на оптимізацію процесу відображення та узагальнення облікової інформації відповідно до особливостей діяльності підприємства. Облікова політика – це важлива складова системи бухгалтерського обліку, яка охоплює всі рівні його організації: методичний, технічний, організаційний» [4, с. 634].

Аналізуючи наукову літературу, нами систематизовано питання, що науковці пропонують розглядати в обліковій політиці стосовно регулювання організаційно-методичного забезпечення бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. Крім поділу за термінами погашення на довгострокову та короткострокову дебіторську заборгованість, більшість наукових робіт ширше не розкриває аспектів довгострокової заборгованості. Найчастіше в обліковій політиці окреслюються такі питання [4, 11–13]: методика визначення резерву сумнівних боргів та порядок визнання заборгованості сумнівною, порядок списання безнадійної заборгованості, організація раціонального документообороту, проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами, класифікація заборгованості та застосування аналітичних рахунків бухгалтерського обліку тощо.

Також серед дослідників (В.А. Малахов, О.Д. Моспан, А.Ю. Стороженко [5], І.С. Касапова [2]) актуальним питанням є порівняння міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку щодо відображення дебіторської заборгованості. Вказане питання є доречним з урахуванням можливості передбачити в обліковій політиці методи та способи облікової оцінки та відображення на рахунках

довгострокової дебіторської заборгованості не лише за національними положеннями, а й відповідно до міжнародних правил бухгалтерського обліку. Це дозволить полегшити перехід українських підприємств на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

В українському законодавстві основним законодавчим документом, що регулює питання обліку дебіторської заборгованості та її розкриття у фінансовій звітності, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Крім того, в таких документах, як: П(С)БО 14 «Оренда», П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» також розкриваються окремі питання, пов'язані з обліковим відображенням дебіторської заборгованості.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності розглядають заборгованість у групі фінансових інструментів. Окремого стандарту, що стосується дебіторської заборгованості, немає, але регулювання облікових питань регламентується: МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка», МСФЗ 15 «Виручка по контрактах з клієнтами».

Основною відмінністю українських та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, як зазначають науковці (В.А. Малахов, О.Д. Моспан, А.Ю. Стороженко [5]), є «оцінка заборгованості та методи визначення резерву сумнівних боргів». Адже за МСФЗ дебіторська заборгованість оцінюється за амортизованою собівартістю за допомогою методу ефективного процента, а в П(С)БО до недавнього часу теперішня вартість визначалася лише для відсоткової заборгованості. Відповідно до змін у законодавстві, що сталися наприкінці 2019 р., відбулася гармонізація міжнародних і національних стандартів у частині оцінки безвідсоткової довгострокової дебіторської заборгованості за теперішньою вартістю з використанням ставки дисконтування.

Отже, описані вище умови розвитку та стан наукових досліджень у сфері облікового забезпечення господарської діяльності підприємств у частині довгострокової дебіторської заборгованості свідчать про необхідність перегляду положень облікової політики підприємств та приведення їх у відповідність до сучасних вимог системи бухгалтерського обліку. Таким чином, на рисунку 1 наведено аналіз змін в обліковій політиці, що призводять до необхідності актуалізації кожної її складової (організаційної, технічної та методичної).

Джерело: розроблено автором

Рис. 1. Основні етапи актуалізації положень облікової політики підприємства внаслідок змін в обліку довгострокової дебіторської заборгованості

Відповідно до принципу послідовності в бухгалтерському обліку потрібно постійно (з року в рік) застосовувати обрану облікову політику. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1] дозволяє змінювати облікову політику лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у державному секторі, і така зміна має бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності.

В П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» описано порядок впливу зміни облікової політики на події та операції минулих періодів, що відображаються у звітності шляхом: коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року або повторного надання порівняльної інформації щодо попередніх звітних періодів [10].

Крім того, в Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства також розкривається питання зміни облікової політики та зазначається, що така зміна може бути здійснена, як правило, з початку року. Також визначено випадки, коли можна вносити зміни до облікової політики: «змінюються

на підприємстві статутні вимоги; змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності; зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності» [4].

У міжнародному законодавстві регулювання цього питання відбувається в положеннях МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [7], в якому окреслено можливості перспективного та ретроспективного застосування зміни в обліковій політиці та визнання впливу зміни в обліковій оцінці.

Косташ Т.В. [3] обґрунтовує основну відмінність між вимогами до складання облікової політики підприємства за національними та міжнародними положеннями законодавства, що полягає в наявності вимог до якості інформації і вибору способів оцінки активів і зобов'язань. Підприємства, які керуються вимогами міжнародних стандартів, «мають ширший вибір методів обліку, що дозволяє більш достовірно показувати фінансові результати діяльності і відображувати показники звітності».

Під час дослідження, ґрунтуючись на національних та міжнародних законодавчих вимогах, ідентифіковано вплив змін в обліковій політиці щодо застосування дисконтування на об'єкти бухгалтерського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив змін в обліковій політиці на об'єкти бухгалтерського обліку довгострокової дебіторської заборгованості

Характеристика змін в обліковій політиці	Об'єкти бухгалтерського обліку	Вплив на рахунки бухгалтерського обліку та формування облікової інформації
<i>Ретроспективне застосування</i>		
Коригування довгострокової дебіторської заборгованості у зв'язку з дисконтуванням	– Довгострокова дебіторська заборгованість; – фінансові доходи та фінансові витрати; – інші витрати; – інший додатковий капітал; – нерозподілений прибуток	– Дт 977 Кт рахунки 7 класу (визнання нереалізованого дисконту з суми ПДВ); – Дт 183 Кт 733 (щоквартальне ретроспективне визнання фінансових доходів) і у випадку виникнення довгострокової заборгованості за розрахунками з власниками: – Дт 733 Кт 425 (щоквартальне ретроспективне визнання фінансових доходів у складі власного капіталу); – Дт 441 Кт 183 (коригування сальдо нерозподіленого прибутку на суму фінансового доходу)
<i>Перспективне застосування</i>		
Визнання довгострокової дебіторської заборгованості за теперішньою вартістю із застосуванням методу дисконтування	– Довгострокова дебіторська заборгованість; – поточна дебіторська заборгованість	– Дт 183 Кт 311 (надано позику); – Дт 377 Кт 183 (переведення довгострокової заборгованості до складу поточної); – Дт 311 Кт 377 (погашення поточної дебіторської заборгованості)
Визначення ставки дисконтування, розрахунок суми дисконту та визнання фінансових доходів чи витрат	– Фінансові витрати; – фінансові доходи	– Дт 952 Кт 183 (фінансові витрати на суму дисконту на дату балансу / на дату визнання заборгованості); – Дт 183 Кт 733 (фінансові витрати на суму дисконту на дату балансу / на дату визнання заборгованості)
Зміни в складі фінансового результату діяльності	– Фінансовий результат до оподаткування	– Дт 79 Кт 952 (списання фінансових витрат на суму дисконту на фінансовий результат); – Дт 733 Кт 79 (списання фінансових доходів на суму дисконту на фінансовий результат)

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи дані, зазначені в таблиці 1, варто вказати на умови, за яких підприємство обирає спосіб впровадження змін в облікову політику. Перш за все підприємство має визначити, до чого призводить впровадження процесу дисконтування – до зміни облікової політики чи облікової оцінки. Якщо все ж таки професійне судження бухгалтера обґрунтовує необхідність змін в обліковій політиці, тоді варто звертатися

до ретроспективного відображення впливу застосування дисконтування та керуватися проаналізованим вище механізмом.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Під час проведення дослідження розглянуто питання змін в обліковій політиці підприємства під впливом впровадження методу дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості. На підставі аналізу наукових літературних джерел ідентифіковано сутність та особливості формування облікової політики, а також узагальнено питання, що регламентуються положеннями облікової політики в розрізі бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.

Таким чином, базуючись на отриманих результатах аналізу, сформовано напрями змін в обліковій політиці, що призводять до необхідності актуалізації кожної її складової (організаційної, технічної та методичної). Узагальнені положення сприяють удосконаленню підходу до формування положень облікової політики, адже враховують сучасний стан нормативно-правового забезпечення.

У дослідженні також розкрито питання перспективного та ретроспективного застосування змін в обліковій політиці підприємства у зв'язку із застосуванням дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості. В результаті цього сформовано механізм впровадження таких змін, використовуючи рахунки бухгалтерського обліку. Запропонований механізм дозволяє розширити можливості облікової системи та створює підстави для прийняття рішень у сфері управління грошовими потоками підприємства.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року, № 996- XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Касапова І.С. Порівняльна характеристика обліку дебіторської заборгованості згідно П(С)БО та МСФЗ / І.С. Касапова // Молодий вчений. – 2018. – № 5 (1). – С. 288–291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5%281%29__73.
3. Косташ Т.В. Формування облікової політики за МСФЗ як стимул ефективного розвитку підприємства / Т.В. Косташ // Молодий вчений. – 2018. – № 4 (1). – С. 134–138.
4. Куць Т.В. Засади формування облікової політики щодо дебіторської заборгованості / Т.В. Куць, В.М. Вакулєнко // Молодий вчений. – 2019. – № 2 (2). – С. 633–636 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2%282%29__71.
5. Малахов В.А. Положення облікової політики підприємств за національними та міжнародними стандартами щодо дебіторської заборгованості / В.А. Малахов, О.Д. Моспан, А.Ю. Стороженко // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2018. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2133>.
6. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України 27.06.2013 р., № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>.
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020.
8. Індекс інфляції в Україні 2020 / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>.
9. Інфляційний звіт 2019 року / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2019-Q4.pdf?v=4.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджене Наказом Міністерства фінансів України 28.05.99 р., № 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.
11. Супрунова І.В. Особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості / І.В. Супрунова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 2 (23). – С. 357–360 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3120/40.pdf?sequence=1>.
12. Яременко Л.М. Особливості формування облікової інформації в управлінні дебіторською заборгованістю / Л.М. Яременко, І.М. Макачук. – 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/St7vryZ>.
13. Яцишена В.В. Відображення дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства / В.В. Яцишена, І.М. Сисоєва // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/ct3bMYh>.

References:

1. VRU (1999), *Zakon Ukraïny «Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraïni»*, vid 16 lypnja 1999 roku, No. 996- XIV, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Kasapova, I.S. (2018), «Porivnjal'na harakterystyka obliku debitors'koi' zaborgovanosti zgidno P(S)BO ta MSFZ», *Molodyj vchenyj*, No. 5 (1), pp. 288–291, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5%281%29__73
3. Kostash, T.V. (2018), «Formuvannja oblikovoi' polityky za MSFZ jak stymul efektyvnogo rozvytku pidpryjemstva», *Molodyi vchenyi*, No. 4 (1), pp. 134–138.

4. Kuc', T.V. and Vakulenko, V.M. (2019), «Zasady formuvannja oblikovoi' polityky shhodo debitors'koi' zaborhovanosti», *Molodyj vchenyj*, No. 2 (2), pp. 633–636, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_2%282%29_71
5. Malahov, V.A., Mospan, O.D. and Storozhenko, A.Ju (2018), «Polozhennja oblikovoi' polityky pidpryjemstv za nacional'nymy ta mizhnarodnymy standartamy shhodo debitors'koi' zaborhovanosti», *Shidna Jevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnja*, No. 17, [Online], available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2133>
6. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2013), *Metodychni rekomendacii' shhodo oblikovoi' polityky pidpryjemstva*, zatverdzeni Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 27.06.2013, No. 635, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>
7. Rada z Mizhnarodnyh standartiv buhgalters'kogo obliku (2012), *Mizhnarodnyi standart buhgalterskoho obliku 8 (MSBO 8). Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylyky*, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020
8. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2020), Indeks infljacii' v Ukraini, [Online], available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
9. Nacional'nyj bank Ukrainy (2019), Infljacijnyj zvit 2019 roku, [Online], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2019-Q4.pdf?v=4
10. Ministerstvo finansiv Ukrainy (1999), *Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 6 «Vypravlennja pomylok i zminy u finansovyh zvitah»*, zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 28.05.99 r., No. 137, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>
11. Suprunova, I.V. (2012), «Osoblyvosti organizacii' buhgalters'kogo obliku debitors'koi' zaborhovanosti», *Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu*, zbirnyk naukovykh prac', Issue 2 (23), pp. 357–360, available at: <http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3120/40.pdf?sequence=1>
12. Jaremenko, L.M. and Makarchuk, I.M. (2019), *Osoblyvosti formuvannja oblikovoi' informacii' v upravlinni debitors'koju zaborhovanistju*, [Online], available at: <https://cutt.ly/St7vryZ>
13. Jasyshena, V.V. and Sysojeva, I.M., «Vidobrazhennia debitorskoi' zaborhovanosti v oblikovii politytsi pidpryjemstva», *Elektronne naukovе fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika»*, [Online], available at: <https://cutt.ly/ct3bMYh>

Трало Ірина Миколаївна – викладач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік господарської діяльності підприємств.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2020.